اتباع الرّسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسُول

تالیف
ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .ـ حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

ټـا منكرلي

دكتاب نوم : اتباع الرسول

ليكونكى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونكى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تيراژ : ٥٠٠٠

نيټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق ـ وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسول الله ﷺ نو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع نه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو ستهٔ د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤۰
۱۱- د تقلید رد	٤۳
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

موضوع	ګڼه
۱۳- د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴- تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵- د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د امامانو او نورو دامت د علماوٚ د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶- د اختلاف په وخت کې د حل لاره	٩٧
۱۷- د الله تعالیٰ او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده-	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادي له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَ نِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم و شر الامور محدثاتها وكل محدثة بدعة وكل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را ښکته کاوه نو ورته یې وویل:

« قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ » سورة البقره - ۳۸ -

« مونږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نوکه تاسو ته زما له لوري څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداری وکړه نه به په هغوی ویره وی او نه به غمجن کیږي »

په دی ایت کښي الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دی هدایت تابعدارو ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دی ایت په تفسیر کښي حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښي داسي لیکي:

« قال ابوالعالية الهدى الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدى محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدى القرآن » تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/۱

« ابوالعالیة ویلی دی چي له هدایت څخه مراد انبیأ، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلی دی چي هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه و سلّم څخه او حسن بصری ویلی دی چي هدایت قرآن دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحیح دي ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره اخري پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دې حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوي رسول اطاعت او تابعداري وکړې لکه چې الله تعالی فرمايي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مگر د دې لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم ».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخري پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمايي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه »

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مگر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شويدي» او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ د کوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا کَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورة سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی او ويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخرې رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکريم کښې زيات نصوص راغلي دي او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوي چي مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ کُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة التغابن: ــ ۱۲ .

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ۔

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چي په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ــــ د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ » که تاسو وګرځيدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ إِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ». سورة التوبة (٧١).

«او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا». سورة النساء (٦٩).

«او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وی چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ريښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چي تاسي ته رسول ﷺ درکړي وي نو وي نيسئ او د څه شي څخه چي منعه کړي يا ست ور څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښي باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بی شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښي ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چي د الله او د قیامت د ورځي امید لري او الله ډیر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښي ده چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښي کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لری نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وكړي الله به تاسو سره محبت وكړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونكى او مهربان دى ورته ووايه چې د الله اطاعت وكړئ او د هغه د رسول اطاعت وكړئ كه دوى په شا وگرځېدل نو بې شكه الله كافران نه خوښوي ».

نو معلومه شوه چې څوك وائي: زه د الله تعالى بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالى د رالېږل شوي رسول محمد صلى الله عليه وسلم اطاعت منل كوي او كه چا د الله تعالى د رسول ونه منل هغه كافر شو نو ځكه الله تعالى ووېل چې « الله كافرانو سره محبت نه كوي » او د الله تعالى او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم اطاعت او تابعداري كېنې د فلاح او اطمنان شوند دى.

الله تعالى فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

«اى مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول كړئ كله چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي كوي» .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غیبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چې ما ته یې وحي کېږي. ورته ووایه چې آیا برابر ديړوند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف-۲۰۳-

او کله چې را نه وړی دوی ته یو ایت نو وایي چې ولې یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداري کوم چې ما ته یې زما د رب له لوري وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه و سلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى:

څه شي باندې چې ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چې منعه کړي یاست د هغې څخه منعه شئ".

بل روايت کښې راځي:

عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الايمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود فى الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى فى النار"

انس رضى الله عنه نه روايت دی چې نبی کریم صلى الله عليه وسلم فرمايلى دي: "درې خویونه دي چې چا کښې وو نو د ایمان خوږ والي به پرې ومومي چاته چې الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي، او څوک چې د چا سره محبت کوي یواځې د الله لپاره وي او چا چې دا بده وګڼله چې کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چې الله ورڅخه خلاص کړېدی لکه څنګه چې دا بده ګڼي چې اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به".

الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي تر څو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه پرې راغلی یم؟

او دا هم معلومېږي چې یو حدیث دچا د رائ خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث ئې واخیست مؤمن دی او که حدیث ئې پرېښود او د خپل خواهش ئې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښی راځي:

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرملیلی دی: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، ځوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي ٭ .

بل حدیث کښې راځي

٭ عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ٭ الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله ٭

روا ه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضی الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسي ترمینځ د الله کتاب دی نو په دې کښې موچې څه حلال وموندل هغه به حلال کړو او په دې کښې چې څه حرام وموندل هغه به حرام کړو ، او پې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي ٭ .

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسېره رد دی چې هغوی وائي : یوازې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځيني احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چي دوی هم په د پروخایونو کښي احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثه سره معارض واقع کوي ، او دا هم وايي چي کتاب الله باندي زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نده بلکي د پروخایونو کښی احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

همدا رنګه بل روایت کښی راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ماجئت به ومثل من عصاني وكذب ماجئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسى اشعري رضي الله عنه نه روایت دی هغه وايي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما مثال او د هغه دين او احکامو مثال چي الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر ليدلی دی او زه بربنډ ويره ونکی يم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړئ. نو يوه ډله د دې د قوم څخه دده خبره ومنې او د شپې لاړ شي نو نجات بيا مومي او يوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړي نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد يې کړي. نو دا دهغه چا مثال دی چې زما يې ومنل او د هغه دين تابعداري يې وکړه چې زه يې راغلی يم او د هغه چا مثال دی چې زما يې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلې يم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حديث ددې ښکاره دليل دی چې چا د رسول الله صلی الله عليه وسلم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هريرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله عليه وسلم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله».

رواه ابن ماجة.

د ابو هريرة رض نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي:

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

هدا رنګه بل حدیث کښي راځي:

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهريرة رضي الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم وویل:

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّى الله عليه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او رسول الله صلى الله عليه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پریږی ایښي دی لکه چې فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»

رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښې یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یکښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوي

الله تعالیٰ فرمايي:

«وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ»

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ږ دی نیږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دې قسم نه وو کړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته».

نو د قيامت په ورځ به وايي چې ای ربه موږ د دنیا ته ولیږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته راتلل نشته نو بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوي چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري کړې وای او د نورو خلکو تابعداري مو نه وای کړې.

الله تعالیٰ فرمایي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوي وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاي افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه نه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم وروسته له هغې چې ما ته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پریښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکي د دی آرمان کوي چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداري کړې وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او........ مې نه وای منلي هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د

عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ
يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سوره النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چي دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو ».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳-

دا په سبب د دې چي هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ وَمَنْ يَّعْصِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَتَعَدَّ حُدُوْدَهٗ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيْهَا وَلَهٗ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول. نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهېږي په دې کښې به همیشه وي او دا لويه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او هغه ته لیاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖۤ اَنْ تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وویرېږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې ده ته به فتنه ورسېږي او یا به ور ته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي .

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسيركښې داسې ليكي :

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه و طريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : " من عمل عملاً ليس عليه أمرنافهو رد " اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة " اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار ، طريقه ، طرزعمل اوشريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به اوكوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي اوكوونكي باندې رد كيږي هرڅوك چې وي .

لكه چې په صحيح بخارى اوصحيح مسلم اونورو كتابونوكښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چاچې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه ؤ نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړومرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطنی مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نورو سره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گوری منافقان چې بندوی خلک له تانه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډیر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړې دین څخه خلک په ډول ډول چلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډیرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیری کوي او کله دیوې د ینی درسگاه ، جوماتو او ټولنې څخه خلک بندوي او ورته وایي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالیٰ فرمايي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا »

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګرځوي تا په هغه کښې چې د دوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره».

الله تعالیٰ په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک نزهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ستا فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښي دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هیڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او په دې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پریښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع

نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړيدی او د الله د لاری نه يې خلک بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يکې په وي هغه بدعت دي او هر بدعت گمراهي ده
لکه چې په حديث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روايت دى هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنا ئي ووېله بيا ئي وفرمايل : بهتره لاره او هدايت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدايت او طريقه ده او په کارونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په يو حديث شريف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث في امرنا هذا ماليس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل : چاچې زمونږ په دې دين کښې نوى کار پيدا کړ چې د دى څخه نه وي نو هغه رد دى " .

په بل روايت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې د اوسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالک رحمه الله وائي:

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول «اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي...» فما لم يكن يومئذ دينا لا يكون اليوم دينا».

اصول في البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئي حسنه بدعت ګڼلو نو ده ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړیدی». نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شی دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي:

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم». رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

څکه چي تاسی ته دین پوره او بس شوی دی".

همدارنګه یو بل روایت کښي راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چي زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چي په هغه کښي اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چي لمونځ پکښی وکړو نو مؤذن آواز وکړ چي لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وئي ویل : مونږ ددې بد عتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئي پکښی ونکړ .

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښی ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښی دا اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت وو ایه .

نو که اسلام کښي چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت وو ایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او داځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئې وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زيات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږي چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتیم الذهب فقام النبی صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن البسه ابداً فنبذه. فنبذ الناس خواتیمهم » رواه احمد

د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شو او وې ویل چې: ما دا کوته په کوته کړې وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوته نه کړم نو کوته یې وغوړځوله خلکو هم خپلې کوتې وغوړځولې

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبد الله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبد الله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبد الله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنګه بل روایت کېښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبدالله انه سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئل عبدالله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم امر ابي يتبع ام امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال الرجل بل امر رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبدالله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامي سړي نه واوریدل چې د عبدالله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبدالله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامي وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلک ورڅخه منع کول عبدالله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړې وي او رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کړې وي. نو زما پلار تابعداري به کیږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلم ؟ ۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حکم تابعداري به کیږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د ښځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ۔

همدا رنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهي عنها وقال «إنها لا تصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال : فعاد ابن اخیه یخذف فقال : أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أكلمك ابداً » ـ رواه ابن ماجة ۔

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یو وړه کیڼکۍ (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړو او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیڼکۍ ګوزار نه ښکار صعوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي " سعید وايي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزارونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزارونه کوی ؟. زه به تا سره هېڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وايي چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم ‌ با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځانګیدۀ نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیمایي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زموږ د ملایانو او یا عوامو په شان نه ؤ چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما وېل داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د دغه رنګ حدیث وېل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې ووېل شو نو هېڅ پروائې نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً.

د عبدالله بن عباس نه چا دیوی مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي ووېل چې عمر او ابوبکر داسې وېلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ویل:

یوشك ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلی الله علیه وسلم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج-۷.

مجموع فتاوی شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج-۲۰.

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې راووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي".

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګمانه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تبرې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا زانده مقلدین یې لیدلې وای نو څه به یې ورته ویل چې دوی د هر پیر فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

همدارنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه.

رواه احمد.

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل :

خريم اسدی ډیر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډیر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای نو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچی راواخیسته او ویښتانی یې غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمائی پورې پورته کړه.

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب ؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چي حيا ټول خير دى او يا بې شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښي ليدلي دي چي ځيني د حيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او ځيني ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دې چي دا خبره ئي دوه يا درى ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګي ئي سرى شوى او وئي ويل چي زه در ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته په كښي د كتابو خبري كوى ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ور وسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یاد ونه کړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیائې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندې دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت ئې امر کاوه بیائې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم والذی نفس محمد بیده لو اصبح فیکم موسیٰ ثم اتبعتموه وترکتمونی لضللتم ... الحدیث ، رواه احمد

"عبدالله بن ثابت نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي : قسم دی په هغه ذات چې د محمد نفس د هغه په لاس کښې دی که موسیٰ علیه السلام تاسې ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پرېښودم نو ارومرو به گمراه شئ " .

نو د موسیٰ علیه السلام تابعداري سره له دی چې هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې د هغه منل گمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو ایا دا به گمراه نوي بلکې دا تر ټولو لوی گمراه دی .

همدارنګه حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا تسألوا أهل الکتاب عن شیء فإنهم لن یهدوکم وقد ضلوا فانکم إما أن تصدقوا بباطل او تکذبوا بحق فإنه لو کان موسیٰ حیاً بین اظهرکم ماحل له إلا أن یتبعنی . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابونه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی ګمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ. او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی."

او بل روایت کښی راغلي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدا لکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لاتبعني." رواه الدارمی من حدیث جابر

"قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمی لاری نه به بې لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې مېندلای وای نو اړ و مرو به یې زما تابعداری کړې وه."

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلى الله عليه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګ روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زیات خبرو دي هلکبني نوي نصوص چي د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښي وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوي او اصطلاحي معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندي کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوي احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دي لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چي ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړي رأی او فکر نتیجه نده بلکي ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دي کاروان ملګري دي او د تقلید رد له دي کبله ضروري ګڼم چي د تقلید په سبب په اسلامي امت کښي لوی تفرق او زیاتي شخړي او اختلافات رامنځته شویدي تر دي چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احادیثو څخه ډېر لیری شوي دي دا ځکه کرا مو چه هکله دومره غلو او زیاتی شروع شوي دي چي د هغوي اقوال بلکي د هغوي څخه لا ندي د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث پرځای استعمالیږي او داسي استدلال يري نيول کيږي چي تر به وايي د غه اقوال اسماني وحي ده عام خلک د دين سره دومره نا آشنا شويدي چي د يوه متل او قرآن ترمنځ يا د يوه شعر او حديث تر منځ يا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هيڅ تميز نشته بلکي که چيرته يو چا ته په ديني مسئله کښي يو قرآني ايت يا نبوي حديث بيان شي نو هغه به سمدستي د دي په مقابله کښي د يوه عالم قول يا د عبدالرحمن بابا يو شعر پيش کړي. عوام خو لا څه چي ډېر علماء مونږ داسي ليدلي دي چي کله ورته يو حديث وويل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حديث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندي کړي نو مونږ حيران يو چي د وی پدي نه پوهيږي چي د نص په مقابله کښي نور څه دليل نشي کيداي او که سره د پوهي داسي کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهيږي او داسي کوي نو دا هم يو مصيبت دی او که پوهيږي او سره د پوهي داسي کوي نو بيا خو د ېر لوی مصيبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او چارپایانو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راځي یعني د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

دتقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلی قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص ۱۷۸ ج ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول او خبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پرې دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفي په خپل کتاب شرح قصیدهٔ امالی ص ۳۴ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبره منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره یې یوه غاړه کې او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځي:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة. مختصر ابن حاجب ص ۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کیږي او مقلد ته عالم نه ویل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

« أجمع الناس على أن المقلد ليس معدوداً من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله » . اعلام الموقعین ص٧ ج-١

« خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی » .

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمايي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله .... الآية « (التوبه -٣١-)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا « .

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خوئې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

« أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ما حرم الله فتحلونه »

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوې به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدي بن حاتم ووېل چې هغه وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته ووېل:

«فتلك عبادتهم». «همدا د هغوی عبادت وُ».

رواه احمد والترمذی.

نو ددې نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراوُ د خپلو علماوُ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوي هغه یې په ربوبیت ونیوه.

او الله تعالی فرمائي:

«وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ» سورة زخرف ۲۳-

«او همدا رنګه موږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلي کښې وېره ونکی نه دی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو وېل چې موږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دي او موږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو» او د پلارانو تابعداري یې بې دلیله د وحې په مقابل کښې کوله.

او الله تعالی فرمائي:

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ٥

سورة البقرة ١٦٦ - ١٦٧ -

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري يې شوي ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري يې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسيلې پرې ختمې شي . او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري يې کړېده کاش چې مونږ يوځل دنيا ته واپس شوي واى نو ددوى (مشرانو) څخه به داسې بيزار شو لکه چې مونږ نه بيزار شوي دي همدارنګه الله دوى ته خپل عملونه ورښايي چې په دوى باندې به افسوس وي او دوى به دا ورڅخه نه وځي».

او الله تعالى فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَائُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤ -

او کله چې دوى ته ووېل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلى او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږ پرې موندلي دي. اگر که ددوی پلاران په هیڅ شي نه پوهېږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ٦٧

او وبه وائي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لويانو منلې وکړه نو موږ څخه يې سمه لار ورکه کړېوه»

علامه شنقيطي ددې ايت لاندې ليکي:

ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهذه الآيات في ابطال التقليد ولم يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد ملوماً على التقليد بغير حجة.

تفسير اضواء البيان ص ٤٩١ ج ١

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن کريم کښې ډېره زياته ده.

د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده ٠ چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شو یده چې د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید و کړي نو کافر شي بل تقلید و کړي گناهکار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقی څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پېړۍ ته خیرالقرون ویلي دي یعنې په اولنیو دریو پېړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دیني مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کېدل او په هغې به عمل کېده د کوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولي الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص ۱۲۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلک د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله الانصاف ص۵۹ کښې لیکي:

اعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه.

یوه سلمه چې په اوله او دوهمه هجري پیړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید را ټول نه وو.

شیخ خجندی وائي:

فالسلف لا یعرفون ذلک وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من ان یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبی حنیفة او جمیع أقوال مالک او اقوال الشافعی او جمیع أقوال أحمد او غیرهم ولم یعتمد علی ماجاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل المؤمنین.

هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید یې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وُ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یوائې دیوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص۸

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د دری صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة فى القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم فى جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدى الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یعلم انه لم یکن علی شئ.

اعلام الموقعین ص۱۸۹ ج-۲

دا د تقلید بدعت څلورمی صدی چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته بده ویلی ده دی څخه وروسته پیدا شوی نو مقلدین د خپلو مشرانو په ټولو اقوالو (رجونه (دبیځو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوی، او نارواکوی او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده. او دوی په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوی دی. او دوی لپاره د الله په مخ کښې ډېر سخت مقام دی چې چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیده بیا به په دی پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو».

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکی:

فتقلید العالم المعین من بدع القرن الرابع ومن یدعی خلاف ذلك فلیعین لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معین ولن یستطیع ذلك أبدا لأنه لم یقع البتة».

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸-۴۸۹ ج-۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول د څلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دي او که څوك د دي خلاف دعوه لري لو موبرته دي د دري اولنيو هجري پيړيو نه يو سړی را په ګوته کړی چي هغه ديوه تا کلی سړي د مذهب تقليد په ځان لازم کړی وي، او دا کار هيڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هيڅ شوی نه دی ۶۰.

همدارنګه لو ډېر زيات علماء ليکي چي تقليد يو بدعت دی چي د خيرالقرون څخه وروسته پيدا شوی دی لو زه د هغه مقلدينو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دين په څلورو مذهبولو کښي محصور او محدودکښي او ديوه تابعداري اسلام ګڼي بلکي د اوسني زماني ځينو مقلدينو دا هم ليکلي دي چي «بی مذهبه دله مسلمان نه کيدای شي» لو زه ورته وايم چي د دغه مذهبونو د پيدا کيدو نه مخکيني او د رسول الله صلی الله عليه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آيا هغوی مسلمانان وو او که نه صحابه کرام، تابعين او تبع تابعين د چا په مذهب وو آيا هغوی مسلمانان وو او که نه؟ آيا هغه امام چي ته يې تقليد کوی هغه د چا په مذهب وو؟ د هغه پلار د چا په مذهب وو ايا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو او که نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

تول مسلمانان ته لوبيا تا دغه فتوی په کوم دليل اوکوم جرأت سره په دغه تولو مخکنيو او وروستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويرېږې؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته د چا په مذهب وی ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ اوکه تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلی وه اوکه نه؟۔ ضرور به داسې يوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر راندہ مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وايي چې په کوم دليل دی حلال او حرام جوړ کړی و؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولای و؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ايا ما تا ته نه و ويلی چې: «مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا» آيا ما تا سو ته نه و ويلي چې «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة» .

نو را شه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروي وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه ورځې څخه یې څخه د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښېماني څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ۶ ج ۱

د هغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین دی نه ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډیر لوی ؤ چې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم د څلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پراؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

« هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سره له برچي هرخوا ته روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

يعنى دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دی نو زه به هغه منم او د بل چا به نه منم آکر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ور ته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه مني او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړی وی. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الديوبندی په ترمذی باندې تقرير ليکلی دی په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې: عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلی دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی ترهغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعي او عام محدثین وایي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعني بایع او مشتري ترهغه پورې اختیار لري ترڅو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعني کله چې بایع وویل چې ما یې تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کیږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په $\frac{\text{ص ٢٣٦}}{\text{ج ١}}$ کښې ذکر کړی دی. همدارنګه نورې ډیر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق با لأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی په عمل اخیستل کیږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کیږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هغه دی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث څخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة». تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو څخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالې لیکلی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسالو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړی. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی او د مذهب پسې ځی که دارنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک به څه وی..

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د دغه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه ددغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لا ضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم

صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندي اوسئ او د الله په فضل دې تاسو ته ستاسو بيمارۍ ليرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نيکې بختۍ اميد لرئ، او ويرېږم چې ستاسو دا اميد به برباد شي، نه د اثير په تصانيفو کښې هدايت شته، او نه د ابن سينا په بنديځانو کښې، د هدايت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دې کتابونو پاڼې تالپاره تيارې دي او رڼا نده، لا صدر شرحې کښې د سينې پراخي نشته، بلکې ستاسو سينو کښې له دې نور هم درد زيات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه ښکاره شي نو هيڅ رڼا پکښې نه وي، او د دې نه هم د شپې غوندې ستاسو ذکاء زيات تياره ده، او سُلم کتاب لتوره هم رانښکته کول کوي، او پوره خواته تاسو نشئ پوره کولای، نو د قيامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې یونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبی صلی الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روايت دی هغه وايي چې زموږ نه هيڅ يو کس نشته مګر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږی او ځينې به پريښوول کيږی غير د نبی کريم صلی الله عليه وسلم څخه».

همدارنګه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وايي:

لا يقلدن أحدکم دينه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعين ص١٧٦ ج-٢ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړی څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافرکېږي ځکه چې په شرکی تابعداری نشته».

شیخ الاسلام ابن تیمیة وایي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقلیدهم فی کل ما یقولونه»

مجموع فتاوی ص ۲۱۱ ج ۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړی دی». -

امام ابن قیم وایي:-

وقد نهي الائمة الاربعة عن تقلیدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغیر حجة» اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج ۲ .

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك، شافعی او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه نه امامانو بد ویلی دی». -

علامه شنقیطی وایي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون علی منع تقلیدهم التقلید الاعمی الذی یتعصب له من یدعون انهم اتباعهم ولو کانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقلیدهم الذی منعوا منه و نهوا عنه»

تفسیر اضواء البیان ص ۵۳۹ ج ۷ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوه شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دي. داسې رورند تقلید چې ځینې هغه متعصبین خلك يې کوي او دا دعوه لري چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقلید کوی.»
امام ابو حنیفه وائي:

لاینبغي لمن لم یعرف دلیلي ان یفتی بکلامی»
حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل يې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی».

نو اوسنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ور ترپه ډیروځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مزهب فتویٰ ورکوی.
امام ابو حنیفه وائي:
اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم قول یې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اترکوا قولی لخبرالرسول صلّی الله علیه وسلّم.

«زما خبره د رسول الله صلّی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

«اترکوا قولی لقول الصحابة». فتح المجید ص۱۹ هدیة السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وایي چې ماپرېږده او دوی وایي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وایي:

«إیاکم والقول فی دین الله تعالی بالرأی وعلیکم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

المیزان الکبری للشعرانی ص۶۳ ج۱

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأیې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوتاسو هر و مرو د سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو.

امام مالك رح وائي:

«ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم» .   فتح المجيد ص۱۸۶

«زمونږ نه هيڅ يوكس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بيرته وا پس كېږي او نه منل كېږي غير د ددې قبر والا نه يعنې د نبي كريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وكړه».

امام مالك وائي:

«انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا في رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذو به وكل مالم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه» تفسير اضواء البيان ص۳۹ ۷-۳۰.

«بې شكه زه بشر يم كله خطا كېږم او كله حق ته رسېږم نو زما رايه وگورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائې خلئ او كومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې ئې ږدئ».

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لا یدری».

اعلام الموقعین ص ۱۸۱ ج - ۳

« د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاک را تولوی یوه کیږدۍ راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي ».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص ۵٤ ج - ۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».

اعلام الموقعین لابن القیم ص ۷ ج - ۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چا ته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښې د یو چا د قول له امله پریږدي.

امام شافعی رح وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

وإذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«كله چې صحيح حديث راغى او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په ديوال وولئ او كله چې تا دليل وليد چې په لاره كښې ايښى وي نو هـمـد غه زما قول دى».

امام احمد رحمه الله وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج۲۰

«زما تقليد هم مه كوئ او د مالك، سفيان ثوري او اوزاعي تقليد هم مه كوئ او د هغه ځاى نه دين واخله چې هغوى اخيستى (قرآن او حديثو نه) او وائي چې» ديوه سړى د ناپوهۍ او فقاهت د كموالى نه دا هم ده چې خپل دين د سړيو نه تقليد وي».

امام احمد رحمه الله وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالى يقول : «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك " فتح المجيد ص۴٤

" زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پيژندلى دى او بيا د سفيان رأيې پسې ځي او الله تعالى فرمائي: هر و مرو دى و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طريقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوى ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسېږي " ايا ته پوهېږې چې فتنه څه شي دى؟ فتنه شرک دى.

کېداى شي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم ځينې خبرې رد کړي (قبولې او عملي ئې نکړي) نو ددې په زړه کښې به کوږ والى پيدا شي او هلاک به شي ".

نو دا هغه غلو ر امامان دي چې د دوى مقلدين ئې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوى د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوى نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د پورولاندې خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وى نو مونږ به دا د ټولو پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید ځنې مونږ ه څلور واړه اماماڼو منع کړي يو . همدا رنګه د اسلامي امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبد الله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإ تباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کښې تقلید صحیح ندی او هر هغه څوك چي په تا باندې دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع ئې او اتباع په دین کښې روا ده او تقلید منع دی .

عبد الله بن معتمر وائي :

«لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد» .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤۹٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۹۳

« د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چي پرې پکښې وي او څوك ئې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته » .

ابن عبد البر د مزنی قول داسی را نقلوي :

«یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ،

تفسير اضواء البيان ص ٤٩٧ ج ٢

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چي ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو ؟ كه يې وويل چي : هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چي دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وي ويل چي مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چي ولې دې (بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې او مالونه دې لوټ كړل حال داچي دا كار الله تعالیٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسوسره پدى څه دليل شته .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لا شك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا زعموا حاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دا زمونږ دین هغوخلوږ و
امامانو پوری تړلی دی چې زما په نزد د هغوی په فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقلید سباوږځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو
دا هم نه دي ويلي چې زمونږ قول دا سی دلیل دی چې هرڅوک
پری هدایت مومي.

ملا علی القاری حنفی وائي :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً او مالكياً
او شافعياً او حنبلياً". بحوالة هداية السلطان ص۱۶

پدی امت کښی هیچا باندی دا لازم ندي چې یا دی حنفی
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي.

د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقهی په
اصولو "التحرير" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاکلي مذهب لازم گڼل په خان باندې ضروري ندي ځکه چې دا لازم گڼل لازم شوي ندي ځکه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چې يو څوک دې دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين کښې دې په هر څه کښې د هغه تقليد کوي او د نورو سره چې څه وي هغه دې پرېږدي "

علامه خجندی ليکی :

"وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء ".

هدية السلطان ص۸

"د مخکښنو او وروستينو څخه زيات خلک چې کافر شوي دي هغوی د علماؤ، پيرانو، مشايخو او پلرونو په تقليد کافر شوي دي "

خجندی بل ځای کښې ليکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دی چي كتابونه يي ډک كړيدی او خلک پری گمان كوي چي هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چي دوی دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه په خلكو لازم كړيدي او بيا يي د نورو خلكو قول اخيستل او په هغي عمل كولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لكه چي دغه امامانو يي رالبرل شوی نبي جوړ كړی وي چي د هغه اطاعت كيږي".

همدارنگه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" كښي ليكي :

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها".

هدية السلطان ص۲

دا مذاهب د علماؤ رأيي او پرځينو مسائلو کښي د هغوی فهم او اجتهاد و نه دي او ددی رأيو او اجتهادونو پوهي تابعداري پر هيچا باندي نه الله تعالى او نه د هغه رسول واجبه کړيده ځکه چي پدی کښي حق ته رسيدل هم شته او خطا کيدل هم شته او حق ته رسيدل يوازي په هغو احاديثو کښي دي چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر څلي امامان يوی مسألی خواته تللي دي او بيا ورته حق په بل څه کښي سنکاره شويدی نو د هغی مسألی څخه يي رجوع کړيده".

بيا علامه خجندی ليکي:

"فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه".

هدية السلطان ص۳

"نو د اسلام دين يو دی نه پکښي داسی مذهبونه شته او نه پکښي داسی طريقي چي د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لاری څخه.

شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو إلی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیڅ چاته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص ودروي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وټاکی او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت په دی اجماع کړېده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته ودروی او د امت په منځ کښې پری جدائي راوړي".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم ". مجموع فتاوى ص٢٠٩ ج-٢٠

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه ټاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هرچا خينې خبرې اخيستل کېږي او خينې پرېښوول کېږي ".

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص١٢٥ ج-١ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زي واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلا يخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد ".

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تا ګلی شخص او د څانګړو شوی طریقه او تا ګلی مذهب لازم وګڼی او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼی لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه نه، وځي او څوک چې ور څخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بدې ګڼي. لکه د یر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافی صوفیانو څخه لکه نقشبندیان، قادریان، سهروردیان شاذلیان، تیجانیان او داسې نور. نو کوم تعصب او تقلید چې دوی کوي له دینه د بره په کلکه و بره پکار ده.»

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالی علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویری أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل • .   هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث موږ ته ورسید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په موږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او موږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو موږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زموږ دا عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه تاکلي شخص لپاره تعصب وکړ او دا يې نظر وو چې دا د ده قول هغه حق ته رسېدلی دی چې په موږ يې تابعداري لازمه ده نور د امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله دا سړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه يې وویسته سبنه ده که نه نو وبه وژل شي ".

همداراز یو شاعر وایي:

ما الفرق بين مقلد في دينه — راض بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها — أعمى على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د راتلونکي په لاس کښې وي او په کړو وړو ولاړوي روان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښته ځکه چې د ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيقی بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅو مره پورته الوزي خود تقليد مرغ دی لاندې په ښکته څريږي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطي وائي :

« وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښی دی او ددی دوار و دزده کړی څخه يې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې د قرآن او حدیث د پراسان دي او د غو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال يې د الله تعالی له لوړې دوحی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا". تفسير أضواء البيان ص ۴۷۵ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی يې تقليد کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی يې تقليد کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سبه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبله تیارو دحقائقو څخه ړانده کړیدی تردی چې دوی داسی خبری کوي».

داوسنی عصرنامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليد او د مذاهبولپاره په تعصب باندې امت د كتاب الله اوسنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپیدا شوه چې داجتهاد دروازه بنده ده او شريعت دفقهاؤ اقوال وګرځېدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده».

هدارنګه نور ډېر وعلماؤ په تقليد باندې ردونه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به دلته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېر ناپوهه اوجاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاری مسلم، ترمذی او داسي نور مقلدين وو حال داچې داخبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکی هغوې په خپلو کتابونو کښی داسی احاديث رانقل کړيدي چې هغه دخلورو وارو مذهبونو مخالف دي، اوهيڅ يوه محقق داندې ليکلي چې هغوې مقلدين وو بلکي علماء وائي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

" اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

" بخاری او ابوداود په فقه کښې امامان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو " .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو ځکه چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً ابشر بعقد ولاية الشيطان

او ما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

"ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده" ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي . ایا داسی یو بنده دانصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یائې د ایمان بوی میسدلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلك دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ؛ "فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ"

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازي وائي :

علیك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا ر ناښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده ".

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدىٰ ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك آراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكى وأرجح

ولا تك في قوم تلهو بدينهم فتطعن في اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه فأنت على خير تبيت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او دخلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او دهغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائي او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه دغسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي ".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتوته يې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وايي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله   فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنې حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ ټولو ته ماموري يو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارې کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختۍ څخه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي . الله تعالی فرمائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نوچاچي زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوي به نه وېره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم مني هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نوچاچي زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

پدې دواړو آيتونوکښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړی چي د ضلالت ، شقاوت ، ويری او غم څخه به خلاص شي ، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي څکه چي الله تعالیٰ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووايه چي زه تاسو يوازې په وحی وېروم" .

تفسير اضواء البيان د مخکنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأً في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذى قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم."

تفسيراضواءالبيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"پدې کښې شک نشته چې دوحی د تابعدارانو څخه چې کومه ګمراهي شقاوت، وېره او غم په قرآنکريم کښې نفي شوی دا د هغه چاليپاره نشي کېدای چې دیوه داسې عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نپوهېږی چې په کومه مساله کښې ده دچا تقليد کړېدی دا مشري په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شويدی په داسې حال کښې چې ده دالله تعالى د کتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړ يدی، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد ګمان کوي چې ده د چا تقليد کړ يدی ده ته د هغه رأيي بس دي او د الله تعالى کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي."

نو مونږ همدا وايو چې ای خلکو راځئ د وحی تابعداری

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کینې هدایت نشته او وحی کینی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات څخه وروسته وحی بنده شویده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ ته وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح اوحق ته رسیدلی وي بلکې دامت هرڅوک به کله خطا کېږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسېږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم نه ږدي او غواړي چې خلك دحق د قبول څخه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سميتم بها اهل الحديث ونا صري القرآن والإيمان

سميتموهم انتم وشيوخكم بهتابها من غير ما سلطان

وجعلتموها سبة لتنفروا عنهم كفعل الساحر الشيطان

ما ذنبهم والله إلا أنهم اخذوا بوحي الله والفرقان

وابوا بأن يتحيزوا لمقالة غير الحديث ومقتضى القرآن

وابوا يد ينوا بالذى دنتم به من هذه الأراء والهذيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نومونږ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امداديانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نوم ونه ايښي دي ، او بيا مو دا نوم ونه كنځل گرځولي دي او دا د دې لپاره چې خلك پرې متنفر كړې ستاسو دا كار د جوگې ساحر او شيطان په شان دی ، والله چې د اهل حديثو بله گناه نشته مگر دا چې هغوی د الله وحي او قرآن اخيستي دی او ددې نه انكار كوي چې د قرآن د مقتضیٰ او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې كوئ چې هغه د خلكو رأی او باطلې خبرې دي د هغه انكار كوي ».

نومونږ يواځې او يواځې خلكو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ كتاب ومنئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د ښمنانو باندې ډېره بده لگېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نو كله وائي چې دا وهابيان دي او كله وائي چې دا مذهب نه مني او كله څه او كله څه وائي او په دې نومونو غواړي چې خلك له حق څخه بند كړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر كړي ، مونږ وايو چې مونږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مومن يې
منلو ته تيار نه يو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابيان وائي
نو وهاب د الله نوم دی او مومن د الله بنده کان يو نو مومن بيا
وهابيان يو لکه چي يو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ سني وهابي
انفي الشريك عن الإله فليس لي رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجي ولا وثن و لا قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة اوحلقة او دعة او سناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعني و يدفع ما بي
والابتداع وكل امر محدث في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لا أقاربه ولا أرضاه ديناً وهو غير صواب

ترجمه : كه د محمد صلى الله عليه وسلم تابعدار وهابی وي
نو زه پدې اقرار کوم چي زه وهابي يم زه د الله تعالى سره
شريك نفي کوم نو ديواځې وهاب رب نه سوا زما بل رب
نشته نه د کومې کومبزی نه اميد کيدای شي او نه دکومې
درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه وي تر څو سبب جوړېدای
شي . همدارنګه نه دکومې تيګی نه او نه دکومې ونې نه او نه د
کومې چينې نه او يا بلې درګاه نه د فايدې اميد کيدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعويذ تړم او نه کوم بند تړم او نه څه غائب غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندی څه فائده به راته ورسوي او يا به راڅخه څه مصيبت ليرې کړي ، بلکې يوازې الله ماته نفع رسوي او ماڅخه تکليف ليري کوي ، هرنوی کار نه او په دين کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه اميدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دبن ووايم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عياش وايي :

„ اهل الحديث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الاديان ،

الميزان الکبری للشعرانی ص۵۷ .
ج - ۱

اهل حديث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو اديانو تابعدارو سره فرق لری „

امام شافعی وايي :

„ اهل الحديث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم „

الميزان الکبری للشعرانی ص۸ .
ج - ۱

اهل حديث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو „ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن او حديثو به فيصله کوي.

الله تعالی فرمائي :

"يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِى الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِىْ شَىْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا" .

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! دالله ومنئ اود الله د رسول ومنئ - او دامیرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیداشو نو ده غې رجوع الله او ده غه رسول ته وکړئ که تاسې په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ ، داتاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالی فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني د الله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړئ که په رښتیا مومن یئ. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتي نشي، اختلاف د صحابه ؤ ترمنځ هم پېښېده، لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوي به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداری به یې کوله لکه د مثال په توګه ؛

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوی :

"عن ابي هريرة قال : لما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

" ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودريد ه او ودريد ه او وني ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چي موسی بن عمران علیه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه څلويښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو ، او په الله قسم دی چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسي بېرته راځي لکه څنګه چي موسی علیه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو لاسونه به غوڅ کړي چي وائي : رسول الله وفات شوی دی " .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چي کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئي چي وليد چي هغه وفات شوی . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه ، هغه چپ نشو بيا ابوبکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنا ئې و ویله بیا ئې وویل :

« یا ایها الناس إنه من کان یعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن کان یعبد الله فإن الله حی لا یموت » .

« ای خلکو که چا د محمد صلی الله علیه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلی الله علیه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکیږي » .

بیا ئې دا آیت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضروا الله شیئاً وسیجزی الله الشاکرین » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښی رسولان تیر شوي دي . ایا که مړ شو او یا ووژل شو نو تاسو به ورو سته ګرځئ ؟ او څوک چي ورو سته وګرځیده (مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چي الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړی »

نو کله چي عمر رضی الله عنه دا آیت واوریده نو حیران شو او په ځمکې را پریوته او وئې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی".

عمر رضی الله عنه چې کله آیت واورېد سو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د اوسنیو رندو مقلدینو غوندې يې ونه ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی، هېڅ تأویل او تحریف يې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره يې پرېښوده.

همدارنګه بل خلاف د صحابه وو منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو، ځينو ویل چې مسجد کښې يې ښخوو او ځينو ویل چې خپلو اصحابو سره يې ښخوو، ابوبکر رضی الله عنه وویل:

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول: ما قبض نبي إلا دفن حيث يقبض".

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي دي چې: هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شي".

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث يې و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښی د رأیې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي :

﴿ وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴾

(الاحزاب - ٣٦)

" او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمني ښځې ته دا روا ندی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دی د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چاچې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره ".

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښی بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړه هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدارنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله ،» اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی : زما امت به په څو دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولوکښی دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبرصادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي د ېرحرام ئي حلال کړيدی او د ېرحلال ئي حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي د ېر زيات دی هرڅه کښی ئي له ځانه تقسيم کړيدی چي داحلال دي اوداحرام دي اودا مکروه دی،دافرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چي ما ته شعبي وويل:

«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تا ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وائي خله اوکه په خپله رايه يې وويل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:

«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج-١

«کومه ځمکه به ما بار کړي او کوم اسمان به پر ما سيوری وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:

«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کښی له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدا رنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأیي خاوندان د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یادولو ستړی کړل (یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو ورځخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله ورځخه پوښتنه وشي او ووائي چي مونږ نه پوهېږو، نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د دغسی خلکو څخه ځان وساتئ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغه چې په اوسني عصر کښې کوړو هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأیي تابعدار دي داوړ تر شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي او دوی ووایي چې مونږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته وړکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالېږلي او غوره شوي دین څخه بل لوري ته روان کړل اوس ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پرېږدي نو دین څخه یې داسي یو شی جوړکړي چې د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم گمراهان شو او نور خلک یې هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه ووېل:

تاسو باندي به وروستی کلونه د مخکنیو نه ډېر بد تر راځي بیا یې ووېل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې ووېل:

«ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام» اعلام الموقعین ص ۵۷ ج ۱

«بیا به داسي خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابوداود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ ؤ حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم لیدلای ؤ چې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو زما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده .

نو مونږ يې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص ۵۹ ج ۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړی".

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد صحوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وايې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووايي: زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library